НІВА

Год выдання V

№ 25 (225)

19 ЧЭРВЕНЯ 1960

БЕЛАСТОК

Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

НОВЫЯ ВЕРШЫ

МАКСІМ ТАНК

ВЯРТАННЕ ШАПЭНА

Вы думалі, што ён тут быў расстрэлян,
Калі смяротны пракаціўся шквал,
Дым атуліў яго і п'едэстал,
А дрэвы ў парку свечкамі гарэлі?

Не! Яго сэрца засланіў народ
Сваімі сэрцамі ад куль варожых.
А музыка? Яна непераможна
Бруіла хвалямі вясновых вод.

Яна была паветрам, небам сінім
І жменяю зямлі свяшчэннай той
Якую мы бяром у свет з сабой
І нам кладуць на сэрца, як спачынем.

А помнік, што ў Лазенках вырас зноў,
Не бронза — цень вандроўніка знаёмы,
Які, пасля агню вайны і грому,
У родны горад адпачыць прыйшоў.

І калі дзённы моўкне шум і грукат
І ціша ападае на палі,
Кранаецца ён клавішаў зямлі —
І ўдаль плывуць яго накцюрнаў гукі.

СУР'ЁЗНАСЦЬ БУДУЧЫНІ

Выпадковае знаёмства з рослым маладым бландзінам у аўтобусе па дарозе Беласток — Гайнаўка. Нармальна: «Я А. П., я...». Затым пацякла сяброўская гутарка.

Ён студэнт юрыдычнага аддзялення універсітэта ім. Каперніка ў Торуні. Сам паходзіць з вёскі Ласінка ў Гайнаўскім павеце. Пачаў расказваць пра студэнцкае жыццё ва універсітэце. Я слухаў яго не надта ўважліва. Мо' таму, што ўспомніліся мне мае студэнцкія гады і я прызадумаўся на нейкі час. Але не толькі, бо з увагай сачыў я за суседзямі — спадарожнікамі, старэйшымі простымі людзьмі, якія з захапленнем слухалі гутарку студэнта А. П.

Час «ляцеў» не менш хутка, чым аўтобус, і не паспеў я нават, здаецца, пагаварыць як трэба, а ўжо — развітанне. Запомнілася аднак найважнейшае, што ў Торунскім універсітэце 76 студэнтаў з Беласточчыны, і што яны арганізавалі Клуб сяброў Беласточчыны.

Праз нейкі час у рэдакцыю нашу завітала пісьмо. Пісьмо ад студэнтаў Торунскага універсітэта. Такое простае, шчырае. Просяць прыехаць да іх на сустрэчу, пазнаёміцца з арганізацыяй і дзейнасцю Клуба сяброў Беласточчыны, расказаць аб «Ніве». Беларускім Таварыстве, беларусах.

* * *

Цудоўная раніца пасля буры. Ледзь чутна дабягае яшчэ рэха громаў; горад патанае ў праменнях узыходзячага сонейка, якое аблівае зялёную панараму горада, дрэвы, кветкі, траўнікі. Новапрыбыўшы ў Торунь у першую чаргу звяртае ўвагу на шматлікае і добра дагледжанае азеляненне горада. Аб помніках Торуня шмат вядома з гісторыі, і падарожны чалавек такія рэчы, як рэшткі крыжацкіх палацаў, барбаканаў і г. д. пакідае да дакладнага агляду на потым. Праходзячы ветліва і дакладна інфармуе мяне аб месцазнаходжанні дамоў, дзе жывуць студэнты.

Без цяжкасці знайшоў я старшыню Клуба сяброў Беласточчыны Пятра Асеюка. Яго тут усе ведаюць як актыўнага грамадскага дзеяча сярод студэнтаў, добрага арганізатара. Называюць проста: Пеця. На працягу 3-х гадоў прабывання ва універсітэце Пеця пасябраваў з людзьмі з усіх куткоў краіны. Усе яны любяць Пецю і паважаюць. Ён актыўна працуе ў Саюзе сацыялістычнай моладзі і Аб'яднанні польскіх студэнтаў (ЗСП). «Гэта ўсё добра, што я прымаю ўдзел у працы арганізацый і ўсіх грамадскіх працах, але я і мае сябры з Беласточчыны, ў час прабывання ва ўніверсітэце не маем сувязі з родным ваяводствам, а паміж сабою гаворым, што вернемся ў свае старонкі. Цесная сувязь патрэбна... — хвалявала Пецю думка. — Але што зрабіць, каб мы маглі сустракацца, даведвацца канкрэтна аб бягучым жыцці і пераменах у сваім ваяводстве?».

І вось Пеця пры дапамозе сваіх блізкіх сяброў паведаміў усіх студэнтаў з Беласточчыны аб сустрэчы - сходзе. Было гэта на пачатку мінулага года. На сход прыйшлі амаль усе. Знаёмствы, прапановы аб патрэбе аб'яднання — і арганізоўваецца Клуб сяброў Беласточчыны. Але дзе ж збірацца, ад чаго пачаць? Члены клуба звярнуліся за дапамогай да універсітэцкай арганізацыі ССМ. Атрымалі дазвол на карыстанне святліцай. Члены Клуба арганізавалі некалькі

(Працяг на стар. 5).

ШАРЛАТАН у манашскай сутане

— Не лёгка вам будзе зайсці ў манахаву хату, — папярэджвалі мяне ў Вялікіх Тынявічах. — Манах абы каму не адчыняе. А дзверы ў яго заўсёды пад ключом.

Маленькая, амаль па вокны ўросшая ў зямлю хатынка здалёк амаль нічым не розніцца ад другіх хат у вёсцы. Пад сценамі капошацца ў пяску куры. Паміж іх, як гаспадар, важна дыбае прыгажун - певень. Далей, пад хлеўчыкам, ляніва рохкае трыбухатая свіння. Адным словам, тыповы малюнак з сялянскага панадворку ў цёплы веснавы дзень.

Але падыйшоўшы бліжэй да хаткі, у вочы кідаецца нейкая незвычайнасць, якой, мабыць, нідзе больш не ўбачыш.

Шыбы невялікіх акенцаў размаляваны яскравымі фарбамі. Тут можна пабачыць усялякіх святых, нават «распяцце Хрыста» змясціла на невялікай шыбінцы здольная рука мастака.

— Ну што ж, — падумаў я, — як на «святога» — не дрэнная рэклама.

Падыйшоўшы да дзвярэй, я паціснуў клямку. Замкнёныя. Я мацней заляпаў клямкай — нічога. За сцяной ніхто нават не зварухнуўся, толькі певень падскочыў і закудахтаў неяк па курынаму, ахрыпшым голасам.

— Мо' няма ў хаце? — думаю. Я ўжо намерыўся падацца назад, калі з суседняй хаткі выйшла бабулька.

— Вы да каго? — важна спытала яна.

— Да вашага святога, — кажу.

— А ў якой справе? — даследвала бабулька.

— Маю, — кажу, — справу. Пагаварыць хацеў.

— Ну дык вы ў акно пастукайце і скажыце: «Марусю, адчыніце», — інакш вас не ўпусціць, — лагодней параіла бабулька.

Я зрабіў, як казала.

— Хто там? — пачуўся з хаткі па-жаночаму тоненька — пісклівы галасок.

— Адчыніце, маю да вас справу, — падаў я неакрэслена.

За сцяной пачуліся нейкія гукі - шорахі. Трывала гэта мінут 30. Відавочна, манах чароўнік шыкаваўся да прыняцця новага кліента.

Урэшце, за дзвярыма пачуліся характэрныя гукі адсоўваных засовак і дзверы прыадчыніліся. За імі стаяў высокі, у доўгай чорнай сутане і снежнабелым каўпаку, абцікаючым дзівасны твар, чалавек.

Я не зусім, каб з баязлівых. Але прызнаюся па шчырасці: глянуўшы на гэтую з'яву, мурашкі забегалі па маёй спіне.

Бачылі вы калі штукатурку на чалавечым твары? Сапраўды дзіўна сябе адчуваеш, гледзячы на такі твар. Памаляваны ён белай алейнай фарбай, блішчыць, як адпаліраваны. У ім іскрамі гараць падмаляваныя таксама алейнай фарбай вялізныя чорныя вочы і яскравачырвоныя губы. Ад насады вачэй у бок шчок бягуць дзве яскравачырвоныя рысы.

— Нічога дзіўнага, — падумаў я, — калі незнаёмыя, сустрэўшы яго, набожна хрысцяцца. Але я ўжо нямала наслухаўся аб гэтым чудовішчы і таму, пераступіўшы парог, спакойна ўвайшоў за ім у хату.

МАНАХ — ПРАЦІЎНІК УСЯГО БЕЛАРУСКАГА

— Вы з рэдакцыі «Нівы»? — манах падхапіўся, як уджалены, калі я прадставіўся яму.

— Пайшлі вы к чорту! — перахрысціўшыся, ён груба пачаў лаяцца. — Мне блявацць хочацца, калі я чую гэтую вашую дурацкую мову. А вы яшчэ ў школе дзяцей навучаеце ёй.

— Праўду кажучы, не прыйшоў я спрачацца з вамі аб прыгожасці роднай мовы, — адказаў я раз'юшанаму манаху, — але паколькі мне вядома, першыя словы, якія вы пачулі ад сваёй маці, былі на гэтай жа мове.

— Так, але я ненавіджу яе, ненавіджу ўсіх тых і ўсяго таго, што з ёю звязана, — раз за разам успыхваў манах.

— Ну, гэта ўжо ваша асабістая справа, стараючыся як мага больш спакойна адказаў я манаху. — Беларускаму насельніцтву мабыць зусім абыякава — любіце вы яго мову ці

(Працяг на стар. 2).

Лепшая птушніца матачнага стада Ніна Садоўская са сваёй дачкой Верай. (гл. артыкул на стар. 3).

Шарлатан

(Працяг са стар. 1)

не. Але, калі гаварыць па шчырасці, дык дазвольце, дзе ж вашае сумленне, дзе тактоўнасць? Вы ж сядзіце тут, як у Бога за печчу Дзякуючы сваім шарлатанскім метадам, варажбе і іншым дурасцям, якія ашукваюць наіўных людзей, вы маеце ўсяго тут удосталь. Вы ж сярод беларускага насельніцтва — проста як труцень у вуллі. Дык якая ж ваша ўдзячнасць? А нябось, маглі б працаваць не горш за другіх. Сілёнкі, як відаць, у вас на двох хапіла б.

— У мяне духоўнае званне. І не на тое мяне вучылі святыя айцы, каб я цяпер, як кожны іншы, займаўся зямнымі справамі. Я манах-іканагісец! Маё прызванне — маляваць вобраз божы, унушаць рэлігійныя пачуцці ў людскія душы.

— А ці прапаведванне будучыні наіўным людзям на падставе такіх рэлігійных дапаможнікаў як карты і здзіранне ад іх за гэта па 20, 30, а то і 50 злотых, гэта таксама вашае прызванне? Паколькі мне вядома, рэлігія не глядзіць ласкавым вокам на карцёжную кабалу. Як гэта пагадзіць з вашым духоўным станам? Ці гэтага вас таксама святыя айцы навучылі?

— Ах, ужо і гэта вам набрахалі? Ну дык пішыце, крытыкуйце, мне гэта не страшна. — А што ў вас там у партфелі? Мо' апарацік, які запісвае на плёнцы нашу размову? — пацікавіўся ён, указваючы на мой партфель.

— Не, — кажу, — няма ў мяне такога апарацкіа.

Я раскрыў партфель і паказаў манаху.

— Але напішаце аб гэтым.

— Напішу, — адказаў я цвёрда.

— Пішыце, мяне зямныя справы не датычаць. Я жыву толькі рэлігіяй і для яе працую.

— Ці гэта таксама ваш рэлігійна - духоўны дапаможнік, — спытаў я, выцягваючы з кучы рэлігійных часопісаў, што валяліся ў кожны лавы, на якой я сядзеў, ілюстраваны магазін, на першай вокладцы якога красаваліся нічога сабе прыгажунькі ў вельмі скупенькіх купальных касцюмчыках.

Манах неяк вяла асеў на ложак, хутка хаваючы пад доўгімі вейкамі свае вялікія чорныя вочы.

Я ўпэўнены, што калі б не алейная штукатурка, твар яго быў бы пунсовы.

ЦІ МАНАХ УРАКАЕ?

— Паночку, даражэнькі, калі можаце, зрабіце неяк так, каб забралі куды-небудзь ад нас гэтага манаха.

— Чаму ж? Ці не выгадна мець пад бокам, так сказаць, святога чалавека? — спытаў я, стараючыся выпрабаваць манахаву суседку.

— Ды які ж ён святы. Ён, мабыць, больш з чортам звязаны, чым з Богам. Ён так у косці нам уеўся, што проста жыць немагчыма.

— У чым жа справа? — спытаў я ўсхваляваную жанчыну.

— Бачыце, — пачала расказваць жанчына, — ён курэй гадуе. А курка, вядома, як гэта курка. Палезе недзе ў агарод ды не вернецца... Дык ён на мяне, што нібы гэта я ў яго курку ўкрала. Ды як пачне клясці — валасы на галаве дыбам ад яго слоў становяцца.

— Кажа: у мяне курка згінула, а я табе так зраблю, што карову з хлява выцягнеш за ногі. І што вы думаеце? З таго часу карова мая проста на вачах пачала худзець, нічога не есць, малака не дае. Другая таксама пачала марнець. Мо' гэта і не ад яго. Але мне, простай жанчыне, усялякія думкі да галавы прыходзяць. Чорт яго ведае, мо' ён і ўмее ўракаць.

— Быў у мяне ўнук, — расказвае 84-гадовы дзядуля Іван Садоўскі. — Нешта не дагадзіў Сцёпка гэтаму манаху. Вядома, як гэта дзеці, мо калі пасмяяўся над гэтым пудзілам. Дык ён пачаў яго клясці па ўсёй вёсцы. Як на тое, унук, ласучы кароў, знайшоў снарад. Пачаў раскручваць яго, і разарвала Сцёпку. Для шарлатана гэта была вада на млын. Пачаў балбытаць кожнаму сустрэчнаму, што, моў, гэта ён урок хлопца.

— У нашай вёсцы ніхто яму не верыць, — працягвае дзядуля. — Над ім смяюцца людзі. Гэта ж чорт ведае што, не жанчына і не мужчына, выключэнне нейкае. Але з далейшых аколіц едуць да яго наіўныя. Ён, у іх разуменні, можа зрабіць усё. Можа ўрачы чалавека, што адразу пакахае дагэтуль некаханую жонку, і наадварот. Можа дапамагчы дзяўчыне, каб па вушы ў яе закахаўся выбраны хлапец. Скажа, хто з'яўляецца тваім найбольшым ворагам. Навет найдалейшую будучыню прадскажа чалавеку. Злосць бярэ, калі падумаеш, што ёсць яшчэ людзі, якія сур'ёзна ўспрымаюць хлусню шарлатана ды яшчэ плоцяць яму за гэта грошы. Ну, але што ж, — з жалем кажа дзядуля, — розуму свайго не ўставіш другому.

Нашых вясковых людзей ён не любіць. А на каго мае злосць, дык пачынае клясці і ўсялякія фокусы чварыць. Напрыклад, разграбае магілы на могільніку і кажа, што гэта

(Працяг на стар. 5)

Тут дзейнічае шарлатан

Самы вялікі злачынец нашага часу

Арыштаванне ізраільскай паліцыяй Адольфа Айхмана стала ў друку ўсяго свету сенсацыяй дня. Нічога дзіўнага. Гэты чалавек (званне чалавека, праўда, ён не заслугоўвае), які пасля вайны змяніў свой твар, мае на сумленні 8 мільёнаў замардаваных яўрэяў.

Кім быў Айхман у час існавання трэцяга, гітлераўскага райха? Перш за ўсё актыўным членам нацыянал - сацыялістычнай партыі (НСДАП) і афіцэрам СС.

За пакладзеныя заслугі Гітлер назначыў яго кіраўніком аддзялення IV-Б-4 Галоўнага ўрада па спецыяльных справах райха. Аддзяленне, зашыфраванае крыптанімам IV-Б-4, неафіцыяльна з'яўлялася яўрэйскім рэфератам. Назва гэтая вельмі часта паўтаралася ў час нюрнбергскага працэсу. Найбольш падрабязна аб яўрэйскім рэфераце расказваў Гэс. Аднак у той час Айхмана не спаткала заслужаная кара, таму што ён уцёк з рук акупацыйных улад.

На працягу 15 год сабралася больш доказаў віны. Сёння не сумняваемся, што Айхман як кіраўнік яўрэйскага рэферата быў аўтарам так званага «Плана вырашэння яўрэйскай праблемы». У плане ставілася заданне арганізавання спецыяльных канцлагераў, газавых камер, крэматорыяў, а таксама шматлікіх акцый непасрэднага мардавання насельніцтва. Для выканання апошняга былі ўтвораны Айхманам атрады для спецыяльных акцый пад назвай «Айнзацгрупен», узброеныя ўсялякага роду зброяй, а ў першую чаргу — цыклонам Б. Калі зварухнуліся асновы гітлераўскага райха, гэтыя атрады атрымалі загад «астаткова знішчыць яўрэяў». Неабходна падкрэсліць, што атрады «Айнзацгрупен» уваходзілі не толькі ў склад СС і СД, але і ў склад Вермахта. Факты гэтыя выйшлі наверх нядаўна. Адкрыў іх падчас следства над гітлераўскімі злачынствамі англійскі юрыст Лорд Русель оф Ліверполь, які доўгія гады пасля вайны быў намеснікам шэфа суда англійскай акупацыйнай арміі ў Германіі. У кніжцы п. з. «Пад бічом сфастыкі», якую Русель апублікаваў нядаўна, ёсць шмат прыкладаў аб тым, як былі выкарыстаны спецыяльныя атрады ў XI арміі пад камандаваннем Манштэйна на савецкім фронце. Атрады «Айнзацгрупен» праводзілі спробы дзейнічання цыклону Б на ваеннапалонных савецкіх афіцэрах. Вынікі, паводле Айхмана, былі добрыя, і таму загадаў ён выкарыстоўваць гэты сродак для забівання яўрэяў.

Крывавая рука Айхмана дасягнула таксама акупаванай гітлераўцамі Польшчы. Падначаленыя яму атрады праводзілі тут масавыя экстэрмінацыі, ліквідавалі варшаўскае гета, а пасля, падчас паўстання, атрад пад камандаваннем генерала Райнефарта, які зараз з'яўляецца бурмістрам вострава Сыльт, знішчыў сталіцу — Варшаву.

Вернемся да Айхмана. Айхман будзе адказваць таксама за злачынствы, у якім непасрэдна сам удзельнічаў. У канцы 1944 года даў загад знішчыць некалькі тысяч венгерскіх яўрэяў, якія меліся быць вывезенымі спецыяльным транспартам з Будапешта міжнародным чырвоным крыжам. Шыльду гэтай арганізацыі Айхман выкарыстаў як пастку на тых яўрэяў, якія ў ранейшыя гады змаглі схавацца ад праследванняў.

Айхман не страціў духу нават у час няслаўнага краху трэцяй імперыі. 2 мая 1945 г. сказаў Гэсу, што лёгка будзе яму паміраць таму, што замардаваў 8 мільёнаў яўрэяў.

Зараз, калі праходзіць следства, Айхман напэўна страціў смеласць. Затое абяцаў выявіць шэраг асоб, якія ў сучасны момант займаюць перадавыя пасады ў ГФР. Думаем што мог бы ён многа сказаць аб такіх міністрах бонскага ўрада, як Глобке і Шрэдэр. Яны таксама насілі членскія кніжкі НСДАП і займалі высокія ўрадавыя пасады ў трэцяй германскай імперыі.

У. ЛАЗІНСКІ

Калі Ты не зрабіў падпіску на „Ніву" на III квартал, зрабі гэта неадкладна. Помні: „Ніва" — твой найлепшы сябра!

Партызаны падаспелі не больш як за пяць мінут да прыходу самалёта. Прывязаўшы коні, яны разам з маімі хлопцамі рассыпаліся па паляне.

— Ляціць! Ляціць — раздаліся крыкі. Успыхнулі кастры. Каля іх закружыліся людзі.

Самалёт, быццам казачная птаха, мякка апусціўся на паляну.

На зямлю выскачыў чалавек у камбінезоне.

Я пазнаў маёра Пятруніна.

— Кандрат Піліпавіч!

Мы абняліся і моцна пацалаваліся. З яго абдымак я трапіў у абдымкі лейтэнанта Косці, які выскачыў з самалёта следам за маёрам.

З'явіўся экіпаж самалёта і два байцы з ручнымі кулямётамі. Іх абкружылі нашы хлопцы. Знаёміліся, трэслі адзін другога рукі, абдымаліся.

Калі да прыбыцця нашага самалёта ў Губарта і маглі ўзнікнуць нейкія надзеі на выратаванне, то цяпер і яму было ясна, што вырвацца з нашых рук не ўдасца. Губарт адмовіўся ўстаць на ногі і ісці да самалёта. Загад падняцца яму паўтарылі некалькі раз, але без вынікаў.

— У майго начальніка, відаць, заскок здарыўся, — насмешліва сказаў Філімоныч і пастукаў сябе пальцам па ілбе. — Яго просяць па-добраму: калі ласка, маўляў, у самалёт, а ён крыўляецца.

— Забівайце на месцы!.. — задыхаючыся ад бяссільнай злосці, праказаў Губарт. — Нікуды не пайду!

— Пойдзеш, панок! — сказаў Філімоныч. — А не пайдзеш, дык завалачэм.

145

Падыйшоў рослы партызан. Даведаўшыся ў чым справа, ён узваліў Губарта сабе на плячо і, не звяртаючы ўвагі на яго супраціўленне, павалок да самалёта.

Пахітун стаяў не рухаючыся.

— Эй, як вас там! Пан на тонкіх ножках! — крыкнуў яму пажылы партызан. — Вам спецыяльнае запрашэнне?

Пахітун накіраваўся да самалёта.

У самалёце Губарт, відавочна, адумаўся, пачаў трымаць сябе больш разумна. Яго разам з Пахітуном пасадзілі спераду.

— Усе ў зборы? — спытаў пілот.

— Усе.

— Залазьце!

Пачалі развітвацца з партызанамі. І былі разам усяго некалькі гадзін, а развітваліся, як даўнія знаёмыя, як сябры.

Мы сядалі да самалёта. Партызаны беглі да коней.

Зараўлі маторы, самалёт выруліў да краю паляны, павярнуўся, заціх на некалькі секунд на старце, потым загойдаўся і імкліва панёсся наперад, пакінуўшы ззаду сябе кастры і «аэрадром».

У Філімоныча і Тані выгляд быў узбуджаны — яны першы раз узняліся ў паветра. Стары агледзеў унутранасць самалёта, мацаваў рукою сядзенне, асцярожна пажымаў нагою на падлогу.

Побач мяне сядзеў Бярозкін; ён сумна глядзеў у адзін пункт і аб нечымсь напружана думаў.

— Што засумаваў? — крыкнуў я яму на вуха.

Ён крыху пачакаў з адказам, потым сказаў:

146

Дзеля лепшага ўзаемнага пазнання

У сувязі з тым, што галоўнае праўленне Таварыства польска - савецкай дружбы арганізуе ў новаадкрытым клубе ТППР у Крыніцы, Кракаўскага ваяводства, выстаўку народнай творчасці нацыянальных меншасцей, пражываючых у Польшчы, у тым ліку і народнай творчасці беларусаў, і карыстаючыся прабываннем у Беластоку сакратара Прэзідыума галоўнага праўлення ТППР Тадэуша Ксёнжэка, мы звярнуліся да яго з некалькімі пытаннямі.

Просім Вас ад імя нашых чытачоў сказаць некалькі слоў аб характары арганізаванай выстаўкі.

Таварыства польска-савецкай дружбы, арганізуючы выстаўку, хацела б стварыць польскаму насельніцтву магчымасці пазнаёміцца з культурнымі дасягненнямі беларусаў, пражываючых у Польшчы, асабліва тых раёнаў краіны, дзе з беларускай культурай польскае насельніцтва азнаёмлена ў меншай ступені. Такім раёнам з'яўляецца між іншымі Кракаўскае ваяводства. Насельніцтву Кракаўшчыны, фальклор якога вылучаецца сваімі асаблівасцямі, менш вядома руская і беларуская культура. Арганізуючы выстаўку народнай творчасці нацыянальных меншасцей, пражываючых у Польшчы, хочам паказаць насельніцтву Кракаўшчыны сувязі, якія спалучаюць яго між іншым і з беларускай культурай.

Чаму для арганізацыі выстаўкі была выбрана менавіта Крыніца?

Крыніца з'яўляецца перш за ўсё атракцыйным месцам адпачынку, і ТППР мае там свой клуб. Праз гэтую мясцовасць праходзіць у летні перыяд вялікая колькасць людзей з усіх канцоў краіны, і мы маем такім чынам магчымасць пазнаёміць з выстаўкай не толькі мясцовае насельніцтва, але і прыязджаючых сюды на адпачынак. Маючы свой клуб, мы вядзем тут шырокую дзейнасць па азнаямленню грамадскасці з культурнымі дасягненнямі народаў Савецкага Саюза, у тым ліку і Савецкай Беларусі і ўзаемнага збліжэння польскага народа з народамі СССР.

На цяперашняй выстаўцы мы хочам паказаць побач з культурнымі дасягненнямі беларускага насельніцтва Польшчы таксама і дасягненні іншых нацыянальных меншасцей.

Беларускія экспанаты выбрала на выстаўку Ваяводскае праўленне ТППР супольна з ГП БГКТ.

Як укладваецца супрацоўніцтва галоўнага праўлення ТППР з таварыствамі нацыянальных меншасцей?

У дагэтуляшняй працы Таварыства польска - савецкай дружбы плённа супрацоўнічала з нацыянальнымі меншасцямі і дапамагала ім у працы.

Мы ствараем для нацыянальных меншасцей магчымасці карыстання нашымі клубамі, па нашай ініцыятыве прывозяцца ў Польшчу кінафільмы, у тым ліку і беларускія, і мы перадаем іх Таварыствам. Так, напрыклад, пры нашай дапамозе былі прывезены беларускі фільм «Чырвоныя лісці». Супольна з «Рускім голасам» мы выдалі спецыяльны нумар гэтага часопіса, прысвечаны Чэхаву. Па ініцыятыве ТППР Польшчу наведваюць мастацкія калектывы з Беларусі, Літвы і іншых рэспублік і наведваюць раёны, у якіх пражываюць гэтыя нацыянальныя меншасці. ТППР прыкладае намаганні дзеля лепшага азнаямлення польскага насельніцтва з суседнімі з намі рускім, беларускім, літоўскім і украінскім народамі і гэтым садзейнічае сувязі нацыянальных меншасцей з культурай іх суседзяў.

Варта адзначыць і факт, што пры клубах ТППР дзейнічаюць гурткі сяброў Літвы, Беларусі, Украіны і г. д.

Карыстаючыся момантам, што нашая гутарка вялася неўзабаве пасля III З'езду Беларускага грамадска - культурнага таварыства, я хачу перамазаць сардэчныя пажаданні ад сябе асабіста, прэзідыума галоўнага праўлення ТППР, нашага актыву і членаў ТППР як найлепшых поспехаў у працы новавыбранаму Галоўнаму Праўленню БГКТ і ўсім тым, хто сваёй працай садзейнічае ўзаемнаму збліжэнню паміж польскім і беларускім народамі. (пч)

П. МУРАШКІН

Калгасная птушкаферма

Карэспандэнцыя з БССР

Старшыня калгаса імя Тэльмана Мінскага раёна Ермалай Паўлавіч увайшоў у праўленне арцелі і спытаў у бухгалтара:

— Колькі птушак мы павінны выгадаваць у гэтым годзе?

— Пяцьсот галоў, — адказаў ён.

А вечарам ужо адбывалася пасяджэнне праўлення калгаса. Прапанова старшыні аб утварэнні ў калгасе новай галіны гаспадаркі была ўсім па душы. Асабліва ўважліва падбіраліся кандыдатуры будучых работнікаў птушкафермы. Было вырашана накіраваць туды лепшых з лепшых: Ніну Садоўскую, Пелагею Ладыка і Алену Гапон.

Нельга было чакаць — на двары стаяла вясна. Таму ўжо на другі дзень будаўнічая брыгада стала будаваць птушнік і паасобныя памяшканні.

У хуткім часе ў калгас прыбыла першая партыя качанят кітайскай пароды.

Спачатку справы ішлі добра. Птушніцы не лічыліся з часам — рабілі ўсё, каб маладняк нармальна развіваўся і хутка рос. Ніхто з іх не падазраваў, што набліжаецца вялікая бяда.

А яна прыйшла нечакана.

Прыйшлі аднойчы рана птушніцы на ферму і ахнулі: больш чым два дзесяткі качанят ляжала мёртвымі.

Гэта іх моцна ўстрывожыла. Ад чаго ж усё гэта? Што будзе далей? Што рабіць?

Ніна Садоўская пабегла да старшыні калгаса.

— Бяда, Ермалай Паўлавіч, бяда! Прапалі нашы пекіначкі.

— Як прапалі? Я ж учора вечарам быў на ферме, — здзівіўся старшыня. — Усе качаняты былі цэлы.

— Гібнуць нашы качаняты.

Старшыня супакоіў птушніцу і разам з заатэхнікам Лідыяй Васіленка паспяшаўся на ферму.

Трэба было нешта рабіць, але што? Ніхто не ведаў. Прычыны гібелі маладняка не магла ўстанавіць і Лідыя Васіленка.

Пакуль яна шукала прычыны, качанят гінула штораз больш.

Некаторыя з калгаснікаў сталі пагаварываць аб тым, што не лепш, пакуль не позна, адмовіцца ад птушкафермы. «Мабыць качкам наш клімат не падыходзіць. Парода гэта пекінская, а пагода тут мінская», — гаварылі яны.

Але старшыня калгаса думаў па-іншаму.

— Усё будзе добра. Я ўпэўнены, што заатэхнік знойдзе прычыну.

І Лідыя Васіленка знайшла яе. Яна распрацавала новы рацыён кармлення, які складаўся з крапіўнай сечкі, мукі з хвойных іголак, касцяной і рыбной мукі. Гэты рацыён паклаў канец гі-

(Працяг на стар. 4)

Качкі адкормачнага стада.

— Што-та цяпер рабіць будзем?

Стан Бярозкіна мне быў зразумелы. Час прайшоў вельмі хутка. Здаецца, зусім нядаўна я пакідаў Маскву і вось цяпер ужо вяртаюся назад.

...На ўсходзе пачалі паказвацца ружовыя палоскі світання. Набліжаліся да Масквы. Высокасць, на якой мы ішлі, даходзіла да чатырох тысяч метраў, але цяпер самалёт пачаў спускацца. Праз некалькі мінут самалёт ужо каціўся па бетоннай дарожцы аэрадрома.

— Бачыце, — сказаў мне Пятрунін, нешта паказваючы, — машына палкоўніка.

— Правільна, — падцвердзіў лейтэнант Косця. Самалёт затрымаўся. Маторы заглохлі. Механік адчыніў дзверцы.

— Палкоўнік Рашотаў ідзе сюды, — сказаў Пятрунін. — Таварыш Стажараў, падрыхтуйцеся далажыць...

Побач Рашотава ішоў Фірсанаў, цяпер ужо палкоўнік.

Мы выйшлі з самалёта. Я коратка далажыў аб выкананні задання.

— Добры дзень, маёр! — усміхаючыся сказаў Рашотаў і моцна паціснуў мне руку.

— Дзе ж багаж? — падняўшы брові, спытаў ён.

— Зараз прадставім, таварыш палкоўнік. Губарт і Пахітун сядзелі на сваіх папярэдніх месцах, не звяртаючы ўвагі на нас. Праз увесь палёт Губарт не замкнуў вачэй, адмовіўся ад ежы, паліў папярос і выглядаў цяпер больш бледным, чым звычайна. Як ніколі, выразна вырысоўваўся шрам на яго ілбе. Зышоўшы з драбінкі, Губарт зажмурыўся ад праменняў сонца, затрымаўся на хвіліну, павёў вачыма па багажу, а потым роўным крокам

пайшоў наперад. Не даходзячы некалькі крокаў да Рашотава і Фірсанава, ён затрымаўся і змерыў абодвух злым, уважлівым позіркам.

— Калі не памыляюся, маёр Вільгельм Губарт? — спытаў яго палкоўнік Рашотаў.

— Так, — адказаў Губарт па-руску. Абыйшоўшы Губарта Пахітун стаў на адну з ім лінію. Ён меў жаласны выгляд і быў падобны да пабітай сабакі. Яго тонкія, крывыя ногі прыкметна дрыжалі ў каленах.

— Адпраўляйце іх, — загадаў палкоўнік Рашотаў сваім людзям, і тонкая, чуць прыкметная ўсмешка кранула яго губы. — Цяпер усім трэба адпачыць.

— Вы ведаеце куды завезці таварышаў? — спытаў Рашотаў Пятруніна.

— Ведаю.

Два прасторныя «ЗІСы» імкліва панеслі па асфальту ў Маскву... Мы затрымаліся ля гасцініцы. Ліфт падняў нас на трэці паверх. Тут былі падрыхтаваны два нумары: адзін малы — для Тані, другі, трохпакаёвы — для нас мужчын.

На двух крэслах у нашым нумары былі акуратна раскладзены камплекты чыстай бялізны і летняга абмундзіравання. Ля сцяны стаялі новенькія хромавыя боты.

Маёр Пятрунін развітаўся з намі і мы засталіся адны.

Праўдзівым раем для ўсіх была гарачая ванна. Потым, адпачыўшы, бадзёрыя, пачалі прымерваць абмундзіраванне.

Фама Філімоныч клапатліва падбіраў боты, уважліва даследаваў падэшвы, мацаў і мяў у руцэ

галяніШча, сціскаў наскі. Ужо надзеўшы аблюбаваную пару, ён доўга хадзіў па нумары, спраўджаючы, як боты сядзяць на нагах. Вечарам мяне слухалі палкоўнікі Рашотаў і Фірсанаў. На трэці дзень, як толькі мы паснедалі, да нас у нумар прыйшоў незнаёмы, з кадравай камандзірскай выпраўкай падпалкоўнік.

Упэўніўшыся, што трапіў куды трэба, ён прывітаўся з усімі, сеў за стол, раскрыў папку з паперамі і сказаў:

— Ну, прыступім да справы! Трэба запоўніць анкеты. Мы са здзіўленнем глядзелі на нечаканага госця, якому патрэбны былі нашы анкетныя дадзеныя.

А падпалкоўнік між тым выняў з папкі невялікія лісткі і падрыхтаваўся пісаць.

— Невялікая і не такая ўжо непрыемная фармальнасць, — тлумачыў ён. — На ўсіх, хто ўдастоіўся ўрадавых узнагарод, запаўняецца спецыяльная анкета. Я вырашыў гэта зрабіць з раніцы. Днём вам давядзецца ісці ў Крэмль, а там ужо не да гэтых фармальнасцей. — Ён абвеў нас вачыма і нечакана ўсміхнуўся. Ад гэтага твар яго зрабіўся раптам простым і дабрадушным.

Працэдура запаўнення анкет заняла мінут сорак. Папярэдзіўшы нас, каб мы чакалі яго ў сябе ў нумары а поўдні, падпалкоўнік выйшаў.

...Машыны бясшумна каціліся па вуліцах Масквы. Уехаўшы на плошчу Маякоўскага, павярнулі налева ўніз, зрабілі адзін паварот, другі і затрымаліся. Мы падняліся следам за Пятруніным на другі паверх вялікага дома і апынуліся ў прасторным пакоі.

Конь ці трактар?

Калі запытаць селяніна, чаму ён не імкнецца да ўвядзення механічных сродкаў апрацоўкі зямлі, найчасцей атрымаем адказ:

— А што ж я на сваёй «чацвяртушцы» зраблю машынамі. Туды ж трактара не пусціш...

Так, гэта праўда. У Беластоцкім ваяводстве шмат яшчэ ёсць зямельных угоддзяў, раздробленых на вузенькія палоскі, на якіх няма ніякіх магчымасцей прымяняць машыны. Не без значэння застаецца таксама і кошт, напрыклад, звычайнага. чатырохкалёснага трактара.

Аднак наша прамысловасць і галлёвыя ўстановы падумалі і аб гэтым. У Гажове Велькапольскім заводам машын для працы ў лесе і заводам «Урсус» пад Варшавай прадукуюцца аднавосевыя (двухколавыя) цягачы. З тэхнічнага боку няма паміж імі вялікай розніцы. Абодва яны маюць сілу ў восем конскіх сіл. Пры іх дапамозе можна араць аднакелямешным плугам, карыстацца культыватарам, зубнымі і дыскавымі боранамі, касілкай і сеялкай. Для перавозкі груза служыць спецыяльны малы прычэп. Абодва цягачы маюць бензінавыя рухавікі. Цягач з Гажова — «Дзік» — спальвае за адну гадзіну працы 3,2 літры бензіну. За гэты час можна ім, напрыклад, заараць каля пяці гектараў зямельных угоддзяў пры нармальных умовах працы. Разам з камплектам сельгаспрыладаў ён каштуе 46.900 зл, а цягач з «Урсуса» — «Ц-308» — прадаецца за 32 200 зл (без сельгаспрыладаў).

Цягач «Дзік».

Распаўсюджваецца ў нас таксама цягач нямецкай прадукцыі — «Дуж». Каштуе ён разам з сельгаспрыладамі 25 000 зл. Сіла яго — 6 КС. Спальвае 2.5 літры бензіну за гадзіну працы. Прыстасаваны ён да разрэзвання спецыяльнымі нажамі (фрэзамі) моцна залежалай зямлі. Але таксама вельмі добра працуе ён у спалучэнні з плугам, машынай для поліва, абгачалкай (абсыпнікам), а нават з дыскавай пілой для разразання дрэва.

Усе гэтыя цягачы па сваім прыкметам перад усім прыгодны да карыстанняў у малатаварнай гаспадарцы — гэткай менавіта, якая вядзецца ў нас на вузенькіх палосках. Кіраўніцтва сельгасгурткоў павінна ўзяць гэта пад увагу ў сваіх планах механізацыі сельгасвытворчасці. Наяўнасць гэткіх машын паВінна быць вялікай дапамогай у намаганнях памяншэння колькасці коней, бо гэтыя цягачы ў малой гаспадарцы могуць поўнасцю замяніць каня ва ўсіх палявых працах, а на дадатак цягачу не трэба «корму», калі ён не працуе.

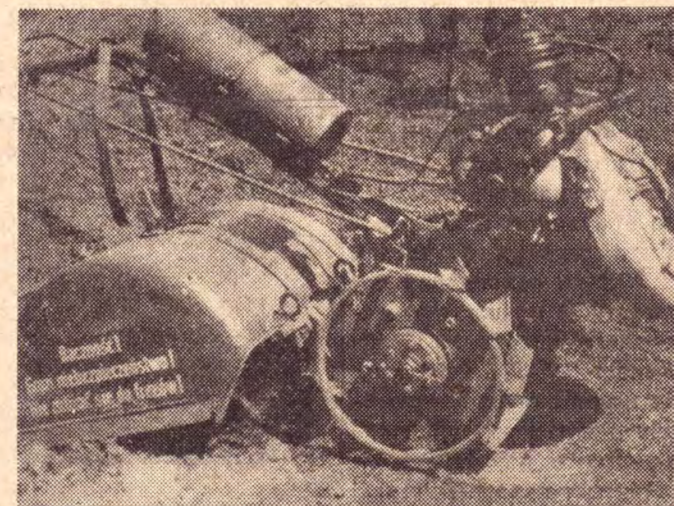
Асноўнай прадукцыяй трактарнага завода «Урсус» з'яўляецца новы тып цягача — трактар «Урсус Ц-325», які нічым не нагадвае свайго старэйшага брата — папулярнага «Урсуса».

Канструкцыя новага цягача поўнасцю апрацавана інжынерамі завода «Урсус» і з'яўляецца выдатным дасягненнем польскай тэхнікі. Ён нічым не ўступае замежным цягачам таго самага тыпу і паспяхова вытрымлівае канкурэнцыю на міжнародных рынках такіх нават славутных фірм, як англійская «Фэргусон».

Сіла яго — 25 КС, на заараннe аднаго гектара спальвае ён каля 8 літраў газавага масла. Шэсць бегаў і расстаўныя пярэднія колы (шырэй і вузей на 125—150 см) даюць магчымасць прымяняць яго выключна ва ўсіх сельгаспалявых працах у спалучэнні з усімі машынамі.

З выгляду падобны ён да «Зэтара 25». Каштуе ён 67 тыс. зл. Беласточчына атрымала ўжо каля 15 штук гэтых цягачоў для распаўсюджвання па вёсках. Калі б спулдзельні і сельгасгурткі планавалі закупку трактараў, раім ім купіць новы польскі цягач «Урсус — Ц-325».

Віктар РУДЧЫК

Цягач нямецкай прадукцыі — «Дуж» — у працы.

Калгасная птушкаферма

(Працяг са стар. 3).

белі маладняка. Да канца года калгас дабіўся выдатных паспехаў. На 100 га зерневых атрымалася 106,7 цэнтнера птушынага мяса. Вынікі аказаліся значна лепшымі, чым у стаўрапальскіх і кубанскіх калгасах, якія славіліся па птушкагадоўлі на ўвесь Савецкі Саюз.

Ужо ніхто не сумняваўся ў тым, што ва ўмовах Беларусі можна з поспехам заводзіць качак пекінскай пароды. Аб калгасе імя Тэльмана загаварылі за межамі рэспублікі. Калгас сталі наведваць калгаснікі Прыбалтыкі, Украіны і іншых абласцей Савецкага Саюза. Яны ехалі за тым, каб паглядзець на птушкаферму, пазнаёміцца з арганізацыяй працы, пераняць вопыт.

А тэльманаўцы пасля гэткіх поспехаў пастанавілі яшчэ ў шырэйшым маштабе заняцца развядзеннем водаплавальнай птушкі. У намечаным плане на сямігодку яны абавязаліся да 1965 года давесці пагалоўе птушак да 100.000 штук. А гэта — 550 цэнтнераў мяса на 100 гектараў зернавых.

Згодна з намечанымі планамі сямігодкі, калгас імя Тэльмана павінен быў у мінулым годзе выгадаваць 40 тысяч качак. Аднак выгадаваў значна больш. Справа ў тым, што з пашырэннем птушкафермы, тут на працу прыйшла моладзь. Камсамольская арганізацыя калгаса накіравала сваіх лепшых камсамольцаў. У маладых птушніц з'явілася добрая ідэя — весці адкорм качак не два месяцы, а на тыдзень менш, ва ўмовах зменанага рацыёну кармлення. Вопыт быў паспяховы. Гэта прывяло да перагляду гадавых абавязацельстваў. Аказалася, што вытворчасць птушынага мяса можна значна павялічыць і выгадаваць не 40 тысяч качак, а на дзесятак тысяч больш.

Новыя абавязацельствы тэльманаўцы выканалі. Да канца года яны выгадавалі 51,5 тысяч качак, што на 100 гектараў зернавых склалася 274 цэнтнеры мяса.

Натхнёныя гэтымі поспехамі, тэльманаўцы пастанавілі выканаць свой сямігадовы план па вытворчасці птушынага мяса не за пяць год, як намечана раней, а за два гады.

Летам мінулага года птушкаферма атрымала выдатны вынік. Па вырашэнню заатэхніка калгаса, птушніцы адабралі дзве партыі качак аднолькавага ўзросту і вагі, а карміць сталі іх па-рознаму. Качкі першай групы штодзень атрымлівалі па 400 грамаў зялёнай масы кукурузы і 90 г. канцэнтраваных кармоў. Качкі другой групы — 200 г. дробнай зялёнай масы атавы і столькі ж канцэнтратаў.

Праз 15 дзён птушкі былі зважаны. Усе былі здзіўлены вынікамі. Качкі першай групы былі значна цяжэйшымі, хоць атрымлівалі на 110 г. канцэнтратаў менш.

Пасля гэтага ўсе птушкі былі пераведзены на першы рацыён — з вялікай колькасцю кукурузнай сечкі. Гэта дазволіла эканоміць на адкорме птушак да 60 працэнтаў канцэнтраваных кармоў.

Зараз тэльманаўцы інтэнсіўна рыхтуюцца да паспяховага выканання сваіх высокіх абавязацельстваў.

Адначасова ў калгасе поўным ходам ідуць будаўляныя работы. Тут будуецца свая птушкафабрыка, у якой будзе інкубатарная станцыя, убойная канвеерная машына і халадзільнік. Абсталяванне для птушкафабрыкі ўжо ў камплекце і неўзабаве будзе ўстаноўлена ў адпаведных памяшканнях.

Гэта яшчэ больш знізіць затраты па вытворчасці птушынага мяса.

На калгаснай птушкаферме. Злева направа: заатэхнік калгаса Лідыя Васіленка, лепшыя птушніцы Алена Гапон і Сцепаніда Арцішэўская адбіраюць качак для маточнага стада.

— Усё Ясна, — сказаў Лагачоў, уважліва разглядаючы пакой.

— Прашу наперад не рабіць ніякіх вывадаў, каб не трапіць у нялоўкае становішча, — заўважыў маёр і, падыйшоўшы да дзвярэй, якія вялі да сумежнага пакоя, задзёрнуў цяжкую парт'еру. — Рассаджвайцеся і чакайце каманды. Усяму свой час, — дадаў ён і выйшаў.

Праз некалькі мінут мы пачулі размову ў суседнім пакоі.

— Дзе ж віноўнікі? — голасна пытаў Рашотаў.

— Усе ў зборы, таварыш палкоўнік, — дакладваў Пятрунін. —Я затрымаў іх у другім пакоі.

— Гэта вы, бадай, правільна зрабілі, — рассмяяўся Фірсанаў.

— Ну, хопіць іх мучыць, — пачуўся зноў голас Рашотава, — клічце ўсіх.

Разыйшлася парт'ера, і з'явіўся маёр. Мы ўбачылі прасторны заліты святлом пакой з накрытым сталом пасярэдку.

— Цяпер яшчэ ясней, — сказаў Лагачоў.

— Вось, вось, — падтрымаў Пятрунін. — Прашу за стол.

Фама Філімоныч хітра ўсміхнуўся і падрапаўся за вухам.

Пасля віншаванняў усе ўселіся за стол.

— Мінутка ўвагі! — Палкоўнік Рашотаў устаў, падняў бакал і на хвіліну змоўк, як бы задумаўся. — Вып'ем за смелых! За тых, хто прабраўся ў логава ворага і выканаў складанае і адказнае заданне.

Не апускаючы рукі з напоўненым бакалам, ён расказаў аб тым, што ў выніку дзейнасці ў тыле

150

працаўніка нашай невялікай групы ўдалося поўнасцю выявіць і канчаткова ліквідаваць варожую арганізацыю, якая ў працягу доўгага часу арудавала на тэрыторыі Савецкага Саюза.

—За падпалкоўніка Стажарава, лейтэнанта Бярозкіна, лейтэнанта Лагачова і іх баявых сяброў — Фаму Філімоныча, Таню і Сярожу! За слаўных разведчыкаў — партызан! За смелых!

Новыя званні, аб'яўленыя палкоўнікам, былі сустрэты радаснымі воклічамі і новымі тостамі.

...Тры гадзіны ночы. Усе даўно заснулі. Я адзін ля адчыненага акна. Стаю, ахоплены думкамі аб тым, што пражыў я ўжо нямала і, здаецца, не дарма. Падыходжу да ложка. Спаць не хочацца. Але трэба крыху адпачыць. Лягаю, закрываю вочы, стараюся ні аб чым не думаць. Праходзіць некалькі мінут. Мо' я задрамаў? Мне здаецца, што звоніць тэлефон. Быстра падыходжу да стала і бяру слухаўку.

— Падпалкоўнік Стажараў? — пытае незнаёмы голас.

Я яшчэ не прызвычаіўся да новага звання, не адразу адказваю:

— Так, Стажараў слухае.

— Вас тэрмінова выклікае палкоўнік Фірсанаў. Выходзьце, зараз падыдзе машына. Быстра апранаюся. І зноў крыху хвалююся, як заўсёды перад новым заданнем. Па прывычцы, правяраю зброю. Ціха закрываю за сабою дзверы і выходжу. Над Масквою ўстае раніца, але Масква яшчэ спіць. Па небе каўзануў пражэктар.

Так, барацьба яшчэ не закончана...

Канец

151

На Бельшчыне грамадскім чынам будуюць лепшыя дарогі

РЫБАЛЫ

З Рыбалаў да Канюкоў цяжка было праехаць па пясчанай, выбоістай дарозе. Нядаўна сяляне гэтых вёсак пастанавілі грамадскім чынам рамантаваць дарогу. Цяпер па аднаўленай дарозе прыемна ехаць чалавеку.

Пабудаваны тут таксама новыя масты на дарогах з Паўлаў у Цялушкі, з Цялушак у Канюкі і ў Давідавічах.

ЦЯЛУШКІ

На адным са сходаў вясковай партарганізацыі вырашана аднавіць выгляд вёскі. Карысную ініцыятыву падтрымала ўся вёска. Сяляне грамадскім чынам прыступілі будаваць на вуліцы тратуары.

Ужо пракладзены яны да палавіны вёскі (0,5 км). Кошт пракладкі складзе каля 40.000 зл.

ГАЦЬКІ

Брукаваная вуліца ў вёсцы была так знішчана, што вясной або восенню вазы тут западалі аж па самыя восі ў ліпкую гліну. Самаходам зусім немагчыма было праехаць. Нядаўна жыхары Гацькоў грамадскім чынам выламалі стары брук і пачалі пракладаць новы брук. Зроблена ўжо каля 800 метраў. Вартасць гэтага чыну каля 48.000 зл.

ДЗЯНІСКІ

У аколіцах Дзянісак няма шмат каменняў, з якога можна было б зрабіць брукаваную вуліцу. Таму на вясковым сходзе вырашана выжвіраваць вуліцу. Ужо пракладзена каля 400 метраў. Вартасць гэтай работы — 40.000 зл.

КНАРАЗЫ

У Кнаразах таксама няма камення. Затое тут шмат гліны і жвіру. Гліняна - жвіраваная, бітая вуліца, якую тут будуе вёска грамадскім чынам, выглядае проста як асфальтавая шасэ. Напэўна будзе гэта трывалая і вельмі практычная вуліца. Кошт яе пабудовы кладзе 25.000 зл. (вб)

Чэрвень — месяц алімпійца

Недалёкі ўжо час, калі лепшыя спартсмены свету сустрэнуцца на XVII алімпійскіх іграх у Рыме, каб паказаць там свае дасягненні і заваяваць новыя спартыўныя рэкарды свету і сваёй краіны. XVII алімпійскія гульні праходзяць у спрыяльных для польскага спорта ўмовах. Гэта перыяд сур'ёзнага ўздыму ўзроўню шматлікіх галін нашага спорту. З другога боку, факт, што алімпійскія ігры адбудуцца параўнальна недалёка, у Рыме, дае магчымасць выслаць на ігры большую групу польскіх спартсменаў-алімпійцаў. У групу, якая будзе прадстаўляць польскі спорт на Рымскіх іграх, увойдзе звыш 200 асоб, што з'яўляецца рэкордным лікам у гісторыі польскага спорту на алімпійскіх іграх. Рэкардным з'яўляецца таксама лік дысцыплін, у якіх выступяць нашыя спартсмены, бо іх налічваецца 16.

Зараз ідзе шырокая падрыхтоўка да алімпійскіх ігр. На шматлікіх трэніроўках і міжнародных сустрэчах нашыя спартсмены вызначаюцца адпаведнымі вынікамі, якія і вырашаць аб удзеле данага спартсмена ў алімпійскіх іграх. Зразумела, што ўдзел такой значнай групы спартсменаў у алімпійскіх іграх патрабуе значных фінансавых сродкаў. Польскі алімпійскі камітэт паставіў сабе мэту: пакрыць гэтыя расходы выключна з складчын палякаў з заграніцы. Такім чынам быў фінансаваны ўдзел польскай каманды на зімніх іграх у Сква Вэлей.

Для здабыцця патрэбных сродкаў спецыяльны аддзел Польскага алімпійскага камітэта т. з. алімпійскі фонд праводзіць разнародныя мерапрыемствы, як продажа медаляў алімпійскага фонда (у краіне і за мяжой) і шмат іншых форм, а між іншым паказ кінафільмаў са спартыўнай тэматыкай.

Польскі алімпійскі камітэт не абмяжоўвае сваёй дзейнасці толькі да бягучых алімпійскіх ігр. З не меншымі намаганнямі вышуквае ён новыя спартыўныя таленты, якія, хто ведае, мо' здабудуць выдатныя вынікі ў будучых алімпійскіх іграх.

Дзеля прапагандавання алімпійскіх ігр, дасягненняў нашых спарсменаў, а таксама падрыхтоўкі польскай спартыўнай каманды да алімпійскіх ігр месяц чэрвень аб'яўлены месяцам алімпійца. Дарэчы адзначыць, што ў зборы сродкаў на алімпійскі фонд нашае ваяводства займае другое месца ў краіне, сабраўшы суму 89 тыс. злотых. (пч)

ТОРУНЬ — гістарычная ратуша.

Сур'ёзнасць будучыні

(Працяг са стар. 1)

культурна - танцавальных вечарын, некалькі сустрэч з грамадскімі дзеячамі. А што далей? Якім чынам пазнаваць Беласточчыну? Куды не крунісл, усюды патрэбны залатоўкі, а са скромнай стыпендыі цяжка іх эканоміць. Але са сваіх грашовых добраахвотных членскіх складчын члены Клуба зрабілі падпіску на «Газету Беластоцкую», купляюць «Панараму Пулноцы», тыя, хто ведае беларускую мову, куплялі «Ніву». Вось і ўвесь кантакт з Беласточчынай. Мары аб сустрэчах з вучонымі і дзеячамі свайго ваяводства, якаясці арганізаваная экскурсія застаюцца толькі марамі. Няма сродкаў, няма дапамогі. А будучых юрыстаў, напрыклад, вельмі цікавіць нацыянальнае жыццё беларусаў і палякаў у Польшчы, праблемы рэлігіі на Беласточчыне і г. д. Мясцовыя ўлады не праяўляюць дапамогі, бо хто ж будзе дапамагаць людзям, якія намераны ўсе як адзін (так вырашылі) пасля заканчэння навукі вярнуцца ў родныя куткі.

Звярнуліся з просьбай аб дапамозе да беластоцкіх ваяводскіх улад, да акруговага праўлення Таварыства развіцця заходніх зямель у Беластоку. Усе адмаўляюць. Студэнты не страцілі надзею. На свой кошт 10 чалавек пабывала ў 10-ці ліцэях на Беласточчыне на сустрэчах з вучнямі 11-тых класаў з мэтай інфармацыі аб умовах паступлення ў Торунскі ўніверсітэт і вогуле аб гэтым універсітэце.

Намаганнямі актыўных членаў, КСБ удалося наладзіць кантакт з Ваяводскім домам культуры ў Беластоку і арганізаваць выстаўку торунскіх студэнтаў - мастакоў у канцы красавіка б. г. у Беластоку. І ў сваю чаргу беластоцкія студэнты стараліся арганізаваць у Торуні выстаўку беластоцкіх мастакоў. Але што ж, ініцыятыва засталася толькі ініцыятывай: патрэбна фінансавая дапамога.

Ва універсітэце не было гуртка Польска - савецкай дружбы. Арганізавалі яго беластоцкія студэнты. Прымаюць дзейсны ўдзел ва ўрачыстасцях, якія арганізуе ТППР.

Аб ініцыятыўнасці беластоцкіх студэнтаў пісала «Газета Торуньская». М. ін. была парушана справа фундаваных стыпендый, якія ніхто сярод іх не атрымлівае. Нашыя студэнты толькі зайздросцяць, што студэнты з іншых ваяводстваў такія стыпендыі атрымліваюць. Пісалі да ВРН, пісалі да ТРЗЗ у Беластоку. Без вынікаў. А некаторыя сярод іх маюць дрэннае матэрыяльнае становішча. Пісалі пра іх «Аргументы», не прамінула і «Газета Беластоцкая». Найлепш, аднак было б, каб ініцыятыўнасцю і дзейнасцю студэнцкага Клуба сяброў Беласточчыны зацікавіліся нашыя ваяводскія ўлады, ТРЗЗ. Напрыклад Савет акругі ТРЗЗ у Быдгошчы на месяцы май і чэрвень аплаціў падпіску 8-мі часопісаў і газет для Клуба, а таксама аплачвае ўсе карэспандэнцыі. Здаецца, дробязь, аднак і гэтым цешацца студэнты.

У месяцы ліпені мяркуюць арганізаваць «злёт аўтастопам» у Элку, на які запросяць прадстаўнікоў ваяводскіх улад і абмяркуюць мэты дзейнасці Клуба на будучы навучальны год.

* * *

У час арганізаванай сустрэчы прыйшлося адказваць на рознародныя пытанні, парушыць шмат праблем адносна Беласточчыны. А найбольш цікавасці ўдзельнікі сустрэчы праявілі адносна развіцця беларускай культуры на Беласточчыне, спраў школьніцтва і рэлігіі. Многія паходзяць з заходніх куткоў ваяводства і для іх гэтыя справы з'яўляюцца амаль што цаліннымі.

Моладдзю трэба канкрэтна цікавіцца, дапамагаць ёй, а не толькі гаварыць, што моладзь абыякавая да жыцця, да перамен. Аб абыякавасці гаворыцца таксама часта і адносна студэнтаў, але аб групе беластоцкіх студэнтаў у Торуні гэтак сказаць нельга.

М. КУРАШ

Шарлатан

(Працяг на стар. 2)

чэрці разграблі, бо той чалавек быў нягодны, каб яго хаваць у святым месцы. Так разгроб магілу дачкі Андрэя Пашко. Мо і майму ўнуку разгроб бы, але я яго папярэдзіў. Кажу, калі разграбіш, дык прыб'ю. Я ўжо чалавек стары і не пабаюся турмы, але народ ад тваіх шарлатанскіх практык вызвалю. Мабыць, пабаяўся маёй пагрозы, бо ўсё ж-такі не зачапіў унукавай магілы.

Яго ўжо даўно трэба было прагнаць на чатыры вятры адсюль, — кажа са злосцю дзядуля, — не муціў бы жыцця. На жаль, ёсць такія, якім прысутнасць манаха вельмі карысна. Жыве ён у хаце Уладзіміра Галавачыка, які выбраўся ў новую хату. Відома, манах яму плаціць за гэта грошы, і як кажуць, немалыя грошы. Дык ці ж яму гэта не на карысць? У новай хаце Галавачыка кватаруецца бацюшка нашай царквы — таксама манах. Гэтыя манахі адзін на другога глядзець не могуць, але жывуць у хатах таго ж самага гаспадара. А яму што, абы грошы.

ЯК МАНАХ УНУШАЕ РЭЛІГІЙНЫЯ ПАЧУЦЦІ Ў ЛЮДСКІЯ ДУШЫ

Саша Галавачык — вучань 4-га класа тынявіцкай школы. У школе ёсць атрад гарцэраў. Сашы падабаліся гарцэрскія сходы і вечарыны, на якіх так цікава расказвала аб усім настаўніца — праваднік гарцэрскага атрада. І вось ён рашыў таксама ўступіць у рады юных гарцэраў. Нейкім чынам даведаўся аб Сашавым намеры сусед — манах.

— Ты што задумаў, дурань, — аднойчы загаварыў ён, паклікаўшы Сашу. — Гарцэрства табе захацелася? А ці ведаеш, ёлапе, што калі вайна, то цябе, як гарцэра, пашлюць на першую лінію. А што, калі зменіцца ўлада? Дык цябе ж, бязбожніка, першага паставяць пад сценку.

Задумаўся Саша над словамі манаха. Хто ведае, што можа быць?

— Я цябе не затрымліваю, — дадаў ухмыляючыся манах. — калі хочаш, дык уступай. Мне што да гэтага. Маеш сваю галаву на карку.

Аб гэтым не было больш гутарак, але Саша не ўступіў у гарцэрскі атрад.

Саша не вельмі ахвотна расказвае аб гэтым. Відаць, хлопчык нечага сароміцца, нешта яго мучыць.

— Часта з вамі манах праводзіць гутаркі на такія тэмы? — пытаю Сашу.

— Не, аб гэтым манах з намі не гаворыць, — кажа Саша.

—А аб чым гаворыць? — пытаю.

— От, усялякія такія дурасці. Але я не скажу, бо гэта сорамна, — і хлопчык пачырванеў, апусціўшы галаву.

— А ўсё ж, Саша, давай пагаворым як мужчына з мужчынай. Не саромейся, чаго ж там, — пераконваў я хлопчыка.

— Бачыце, ён навучаў нас, каб мы бралі за такія месцы дзяўчынак, ну, ведаеце, якія... А ну яго, не хачу нат гаварыць аб гэтым.

— А што ён тады сам рабіў, калі вы гэта рабілі?

— Ён задаволены быў, рагатаў, — адказаў панура хлопчык.

— На пачатку, — гавораць мне жыхары вёскі, — ён вабіў да сябе моладзь. У яго амаль штовечар збіраліся. Але толькі хлопцы, бо ён іх найлепш любіць. Каторага сабе ўпадабае, то і гарэлкі паставіць і папярос купіць.

— Аб чым жа ён гаварыў з моладдзю?

— Ды плёў там нейкія недарэчнасці, ён жа зусім звіхнуты.

— Цяпер ніхто да яго не ходзіць, гэта ж агідна, — дадаюць другія.

Вось так у манаха выглядае ўнушэнне рэлігійных пачуццяў. І такога дэгенерата людзі лічаць амаль святым. Едуць да яго з самых адлеглых канцоў краіны, каб дапамог ім наладзіць сямейныя справы, каб прадказаў будучыню.

Калі б хітрым шарлатанам не адурманены быў такі шырокі круг насельніцтва, мо' і не варта было б прысвячаць тынявіцкаму «цуду» аж столькі месца. На жаль, многія яшчэ людзі вераць у цуды. І толькі з прычыны наіўнасці гэтых людзей шарлатаны, падобныя тынявіцкаму, могуць багацець за іх кошт.

Мясцовыя ўлады тут таксама не без віны. Мікалай Юрбевіч (гэта сапраўднае прозвішча манаха) не навічок тут. Ён ужо звыш 10 гадоў у Тынявічах праводзіць свае шарлатанскія практыкі, муціць жыццё сялян, разбэшчвае дзяцей і моладзь. Людзі нават з адлеглых ваяводстваў ведаюць аб практыках манаха, а мясцовыя ўлады ўсё ніяк не могуць даведацца аб гэтым. А мо' ведаюць, але баяцца чапаць ліхога, каб не пракляў?!

Сапраўды злосць бярэ чалавека за такую абыякавасць да ўсей гэтай справы.

Васіль БАРШЧЭЎСКІ

КУЛЬТУРА на ШТОДЗЕНЬ

Як трымаць рукі

Непрыгожа ўпірацца рукамі ў бакі — гэта поза задзірлівая і вульгарная. Не трэба скрыжоўваць рукі на грудзях. Трымаць рукі за спіной не да твару жанчыне. Седзячы, ніколі не падкладывайце рукі пад сябе.

Што можна сказаць пра рукі ў сувязі з адзежай? Не трэба класці рукі ў кішэні — такая поза вульгарная і для мужчын, і для жанчын і пры тым псуецца форма адзення.

Калі вы ідзеце хутка, вялікімі крокамі, рукі павінны дапамагаць хадзе невялікімі па размаху, рытмічнымі ў такт нагам

рухамі. Пры павольнай хадзе рукі павінны быць свабодныя, але нерухомыя. Лішнія рухі рукамі псуюць пластыку хады. Каб адвучыцца ад звычкі махаць рукамі, вазьміце што-небудзь у рукі: сумачку, парасон, сумку для прадуктаў. Гэта дысцыплінуе рухі.

Аб жэсце

Калі чалавек, хвалюючыся, робіць рукамі міжвольныя рухі, гэта можна прабачыць, але ўсякая шырокая жэстыкуляцыя непрыстойная. Міжвольныя рухі рук пры спакойнай гутарцы не сведчаць аб добрых манерах.

У жэстах людзей, таксама як і ў словах, існуюць вульгарызмы: ад

іх трэба адвучаць нашу моладзь. Гэтыя жэсты маюць умоўна-бытавыя абазначэнні: пстрыкаць па горле, або паводзіць па каўняры — гэта запрашэнне выпіць; паказаць узняты ўгору вялікі палец правай рукі, як абазначэнне чагось добрага; паказаць праз плячо вялікім пальцам, як абазначэнне напрамку і да т. п. Наогул, паказваць пальцам не трэба, трэба паказаць усёй рукой.

АБ СВЯДОМЫМ МАЦЯРЫНСТВЕ

І ў гэтым меру трэба ведаць

Усім вядома, што двое дзяцей выгадаваць, лягчэй выхаваць, даць ім адукацыю і правільна накіраваць іх на шырокі шлях жыцця, чым, скажам, пяцёра ці сямёра, а нават чым трое.

Мнагадзетная сям'я жыве ў цяжкіх матэрыяльных умовах, і дзяцей няма магчымасці даглядзець так як трэба. Недахопы ў хаце з'яўляюцца неаднойчы крыніцай сямейнай нязгоды. Бо, напрыклад, сямёра дзяцей не так лёгка адзець, абуць, накарміць, усім купіць кніжкі, калі стануць хадзіць у школу. Невясёлае дзяцінства тады і ў саміх дзяцей, калі іх многа. Невясёлае жыццё і іх бацькоў.

Наогул, калі бацькі маюць двое дзяцей, часцей за ўсё ўжо не жадаюць мець іх больш. Што ж рабіць, аднак, калі яны родзяцца?

Маем другую палову 20 стагоддзя. Чалавек навучыўся кіраваць спадарожнікамі, вялікімі складанымі машынамі, атамам, а незаўсёды ўмее пакіраваць сваёй прыродай, каб была паслухмянай яго розуму і волі.

У сучасны момант у нашай краіне шырока прапагандуецца ідэя свядомага мацярынства, і зразумела, свядомага бацькоўства.

У чым яно заключаецца?

У рэгуляванні нараджэння, працэй кажучы, у тым, каб муж з жонкай мелі столькі дзяцей, колькі хочуць.

Хочам жыць культурна і багата. А ніколі не будзе багатай краіна, у якой больш людзей, чым на гэта дазваляюць матэрыяльныя багацці гэтай краіны.

У нашай краіне натуральны прырост насельніцтва вельмі вялікі. Займае адно з першых месц у свеце. Чаму так? Таму, што мы замала глядзім у будучыні, замала клапоцімся аб сваім будучым пакаленні, а толькі ведаем — родзім, колькі родзіцца. А як будуць жыць нашы дзеці? Ат, неяк будуць, — гаворым. Аж злосць бярэ чалавека, калі бачым такі дурны падыход да гэтых спраў. Ці ж рэдка чуем словы, калі дарослы сын ці дачка мнагадзетнай сям'і, якія акажуцца ў цяжкіх матэрыяльных умовах, груба наракаюць на бацькоў: «Навошта ты мяне нарадзіў». І сапраўды, навошта чалавеку беднаму, які мае 2 ці 3 гэктары зямлі, 3—4—5-ёра дзяцей?

Ну, добра, скажаце, усё гэта праўда, але як рабіць, каб не было многа дзяцей.

Гэтаму менавіта хочам навучыць зацікаўленых. Гэтаму і вучыць акцыя, вядомая пад назвай, свядомае мацярынства.

Вайна вынішчыла многа людзей у нашай краіне. Пасля вайны ў нас нехапала рук да працы. І таму наша дзяржава акружала апекай і дапамогай мнагадзетныя сем'і, таму забаранялася перарываць цяжарнасць. Цяпер сітуацыя змянілася і вялікі натуральны прырост у нас не толькі непажаданы, а проста непатрэбны. Аб гэтым шырока гаварыў на адным з пленумаў І сакратар ЦК ПАРП Ул. Гамулка.

Зараз можна перарываць цяжарнасць бясплатна і без ніякіх перашкодаў. Кожны лекар-спецыяліст да якога звернецца жанчына з просьбай ліквідаваць цяжарнасць, павінен, калі яшчэ не позна (да 3-х месяцаў) выканаць гэта. Калі жанчына звяртаецца не да спецыяліста (а гэта найчасцей можа быць на вёсцы той павінен накіраваць жанчыну да спецыяліста. Нядбайны падыход ці лёгкаважачае лекарам у гэтых справах караецца.

Але кожнае перарыванне цяжарнасці, хоць бы яно было як найранейшае, пакідае сляды на здароўі жанчыны. Таму лепш запабягаць чым перарываць. У запабяганні павінны быць зацікаўлены як жонка, так і муж, а са зразумелых прычын, муж больш адказны за тое, ці жанчына зойдзе ў непажаданую цяжарнасць ці не.

Ёсць многа спосабаў запабягання цяжарнасці, але аб гэтым у наступным нумары.

М. Х.

Ці быў калісьці патоп?

Быў, і то не адзін. Толькі тое, што легенды старажытных народаў называюць патопам, сёння ў прэсе і радыё назвалі б катастрафальнай паводкай, выкліканай доўгапрацяглымі дажджамі, землетрасеннем, альбо іншымі прычынамі.

Паводле біблійнай легенды, «падаў дождж на зямлю сорак дзён і сорак начэй, і пакрыліся вадой усе высокія горы пад усім небам, а таксама вада была 15 локцяў вышэй гор».

Разважым гэта.

З памераў і аблічэнняў вядома нам, што зямная атмасфера мае ў сабе 12,3 тысячы кубічных метраў вады ў выглядзе пары. Ведаючы гэтую велічыню і паверхню зямнога шара, няцяжка аблічыць, што, каб ўся водная пара з атмасферы зямлі скрапілася і ўпала на зямлю ў выглядзе дажджу, дык вада пакрыла б зямлю толькі слоем у 24 міліметры. Такі быў бы гэты патоп. Але быць можа, што з'ява патопу выклікана была падняўшымся раптам ўзроўнем акіяна.

З геалагічных доследаў вядома нам, што мацерыкі неаднойчы з'яўляліся з-пад марскіх хваль, альбо ў іх западалі (так, напрыклад, тэрыторыя Польшчы ў далёкай мінуўшчыне неаднойчы была дном мора), але працэсы гэтыя адбываюцца павольна і працягваюцца дзясяткі, а нават сотні мільёнаў гадоў. Ясным тое, што ніякага агульнасусветнага патопу не было і быць не магло, а легендарны патоп быў вялікай паводкай у адным месцы.

Чаму аднак легенда пра патоп гаворыць, што вада заліла цэлы свет? Бо ў той час «увесь свет» для людзей заключаўся ў межах, якія яны бачылі сваімі вачыма. Людзям невядомы былі іншыя землі, іншыя краіны.

Ёсць вельмі старыя апісанні патопаў: індыйскія, халдзейскія, кітайскія і асірыйскія. Падобныя легенды існавалі таксама ў Мексіцы, Грэцыі, Аўстраліі, Маянэзіі і на астравах Акіяніі, адным словам, ва ўсіх старажытных краінах, якія знаходзіліся ў далінах рэк і на берагах мораў. Напэўна ў кожнага з гэтых народаў былі свае паводкі — патопы.

Падчас навуковых раскопак, якія вяліся на тэрыторыі руін сталіцы дзяржавы Нінівы (аколіцы сённяшняга Масулу ў Іраку), знойдзена многа гліняных таблічак з клінавым пісьмом, якія паходзілі з бібліятэкі асірыйскага цара Асурбаніпала, што жыў у VII веку да нашай эры. На таблічках гэтых ёсць між іншым копія эпапеі аб Уздубары з 3 тысяч год да нашай эры, у якой знаходзіцца апісанне патопу. Замест Ноя выступае там Асірыец Га-сіс-Адра, які як і Ной будаваў карабель. Гэты запіс шмат старэйшы ад запісу старога завета. Асірыйская легенда з'яўляецца першым запісам. З захаваных урыўкаў гісторыі Халдзеі, напісанай вавілонскім духоўным Барэзусам (330—260 г. да н. эры), вынікае таксама, што легенда пра патоп з'яўляецца апісаннем вялікай паводкі, якая калісці здарылася ў аколіцах дэльты ракі Еўфрату.

„СВАБОДА"

Яна мае 18 год і белая, ён — 20 год — чорны (негр). Былі студэнтамі, кахаліся і думалі ў лютым 1960 года пажаніцца. Каб абое былі белыя, напэўна так было б. Але так як ён чорны, то бацька Дароты паклікаў паліцыю. Паліцыя нібыта за «абман няпоўналетняй» арыштавала Варэна.

Гэты выпадак парушыў сэрцы амерыканскай моладзі. Бо ці ж можна бараніць двум маладым людзям, якія кахаюцца, не жаніцца толькі таму, што адно з іх мае чорны колер скуры?

Птушкі на электраправадах

Гэтыя птушкі сядзяць на электрычных правадах. Чаму яны не баяцца электрычнага току?

Таму што не дакранаюцца адначасова зямлі, значыць, не ўтвараюць замкнутага контура, праз які мог бы праходзіць электрычны ток.

Калі б стоячы на зямлі, мы дакрануліся да провада з высокім напружаннем, тады праз нашае цела да зямлі пабег бы ток. Значыць, нашае цела як бы замкнула б контур паміж дротам і зямлёй. У такім выпадку нас паразіла б токам, і нават магло б забіць.

Паветра з'яўляецца ізалятарам электрычнасці. Таму мы ходзім па зямлі, над намі бягуць электрычныя провады, і нічога дрэннага з намі не робіцца.

УСЯКАЯ — ЎСЯЧЫНА

ЯКІЯ КНІГІ МАЮЦЬ НАЙБОЛЬШЫЯ Ў СВЕЦЕ ТЫРАЖЫ?

Найбольшыя тыражы ў мільёны экземпляраў маюць: Біблія, Каран, з навуковых твораў «Капітал» Маркса, творы Леніна.

ЯКІ АЎТАР НАПІСАЎ НАЙБОЛЬШ ТВОРАЎ?

Рэкардзістам хіба будзе іспанскі драматург Лопэ дэ Вега, які напісаў звыш 2 тысяч сцэнічных твораў. Вельмі плённым быў французскі пісьменнік Дюма, многа напісаў Бальзак. З польскіх — найбольш напісаў бясспрэчна Крашэўскі — звыш 600 твораў.

Сяляне будуюцца

У мінулым годзе ў вёсцы Дубічы-Царкоўныя новыя дамы пабудавалі Дзімітр Дзімітрук, Дзмітр Анапрыюк, Лявон Сабалеўскі, Мікола Тамашчук і Мікола Кірылюк. Зараз новыя дамы будуюць Аляксей Саўчук, Уладзімір Панфілюк і Іван Бэквец. Апрача гэтага ў вёсцы амаль кожны гаспадар штонебудзь будуе з пустакаў — то хлеў, то стадолу. Прычым, вялікую матэрыяльную дапамогу сялянам аказала прадпрыемства па вырабу будаўнічых матэрыялаў, якое існуе ў вёсцы ўжо некалькі год. Там можна купіць неабходны і патрэбны матэрыял для пабудовы, як пустакі, дахоўкі і інш. М.П.

У Грынявічах будзе лес

Нават найстарэйшыя жыхары Грынявіч не памятаюць, каб сяляне гэтай вёскі калі-небудзь мелі свой лес. Затое неўраджайный, пясчаный зямлі было тут шмат. Сёлета жыхары Грынявіч пры выдатнай дапамозе дзяржавы залясілі звыш 20 гектараў непрыдатнай глебы. Ітак, першы раз у гісторыі Грынявіч каля вёскі расце свой лес. (вб)

ХРАБАЛЫ НА ПЕРШЫМ МЕСЦЫ У СКЛАДЧЫНАХ НА ФОНД ПАБУДОВЫ ШКОЛ

Даволі добра праходзіць зборка складчын на фонд пабудовы новых школ у вёсках Храбальскай ГРН.

Да 3 чэрвеня г. г. сабрана тут ужо звыш 22 тысяч злотых. Таму Храбальская ГРН займае першае месца ў Бельскім павеце. У гэтым немалая заслуга старшыні прэзідыума ГРН Ракоўскага. Ён не лянуецца пры кожнай аказіі пагаварыць з сялянамі аб патрэбе і карыснасці такіх складчын. А вынікі гэтых гутарак відавочныя. (вб)

Ці абавязкова з дрэва

У вёсках ГРН Кленікі сяляне ўсё больш будуюць новых дамоў. Толькі ў гэтым годзе прэзідыум ГРН выдаў 21 дазволаў на пабудову новых дамоў. Аднак большасць дамоў сяляне будуюць усё яшчэ старым метадам — з дрэва. А вядома, што драўляны матэрыял вельмі дарагі. І не заўсёды ўлады дазваляюць будаваць з яго. На жаль, цэглы, або другіх будаўнічых матэрыялаў у аколіцах Кленік няма зусім. Да бліжэйшай цагельні ў Трасцянцы кіламетраў за 18. Транспарт абыйдзецца дорага. У Чыжах яшчэ прадукцыя цэглы не рушыла. Каля Кленік ёсць залежы гліны. Можна было б арганізаваць суполку па вырабу цэглы палявым спосабам. Але аб гэтым ніхто тут не думае. А шкада. Гэта была б вельмі даходная справа і сялянам карысць. (вб)

Весткі з Плёсак

Штораз больш у нашых вёсках сустракаецца матацыклаў. Каб добра ўмець кіраваць матацыклам і ведаць, як яго абслугоўваць, у нашай вёсцы арганізаваўся матацыклетны курс, які праводзіцца ўжо некалькі тыдняў. Курс налічвае больш 20 чалавек. Яго наведвае моладзь з Дзяніскаў і з Катлоў.

* * *

Некалькі год назад у нашай вёсцы арганізаваўся гурток ЛЗС (Людовы Зэспул Спортовы), да якога належыць вельмі многа моладзі. Перш за ўсё ЛЗС-оўцы з нашай вёскі вельмі добра ўмеюць граць у валейбол (сетку). Некалькі разоў у мінулым годзе гралі з іншымі вёскамі. Таму ўжо цяпер, карыстаючыся прыгожым надвор'ем, гурткоўцы вольны час праводзяць ля сеткі.

На здымку: ЛЗС-оўцы з вёскі Плёскі граюць у валейбол.

П. Іванюк
Плёскі

Свята ў Нарве

5 чэрвеня шумна было ў Нарве. Тут адбываліся ўрачыстасці народнага свята на Гайнаўшчыне.

У сувязі з гэтым у мястэчка прыехалі найлепшыя гурткі мастацкай самадзейнасці, якія прынялі ўдзел у павятовым аглядзе беларускіх мастацкіх гурткоў. Арганізатарамі агляду былі аддзел культуры ў Гайнаўцы і Галоўнае Праўленне нашага Таварыства.

З вельмі багатай праграмай — інсцэнізацыямі, песнямі, дэкламацыямі, танцамі — выступілі драматычныя і харавы гурткі з Ільяшкоў, танцавальны з Кляшчэль і Дабрыводаў і драматычны з Нарвы.

Першае месца заваявалі Кляшчэлі і Дабрыводы, атрымаўшы ва ўзнагароду гітару, фотаапарат «Друг», альбом «Мінск» і бібліятэчку беларускай літаратуры. Выкананне такіх танцаў, як «Лявоніха» і «Крыжачок», было на вельмі высокім узроўні.

Другое месца падзялілі харавы і драматычны гурткі з Ільяшкоў, атрымаўшы ва ўзнагароду 8 беларускіх народных убораў, альбом «Беларускае народнае і прыкладное мастацтва» і бібліятэчку беларускай літаратуры.

Цікава інсцэнізаваны быў вадэвіль «На ўскраіне сяла» М. Алтухова. Арыгінальны ільяшыцкі хор, які ўводзіць у свой рэпертуар мясцовыя народныя песні. Добра былі прадэкламаваны беларускія вершы.

Трэцяга месца журы агляда не прызнала нікому.

Драматычны гурток з Нарвы за ўдзел у аглядзе атрымаў прыгожы дыплом і бібліятэчку беларускай літаратуры.

За выдатную аматарскую ігру на сцэне атрымалі імянныя дыпломы і кніжныя ўзнагароды Люба Дрэўноўская і Аляксандр Харкевіч з Ільяшукоў.

Кіраўнікі гурткоў — Галіна Місеюк з Кляшчэль і Дабрыводаў, настаўнік Аляксей Харкевіч і Аляксандр Харкевіч з Ільяшукоў і Жэня Дрэўноўская з Нарвы — атрымалі «Зборнік беларускіх народных песень». (ся)

Пажар

5 чэрвеня ў вёсцы Грабавец, Гайнаўскага павета, выбух пажар. Пажар зачаўся ад хлява Міколы Беразняка, потым перакінуўся на яго дом. Ручная помпа не была спраўнай і пажар перакінуўся на дом Івана Беразняка. Калі прыехалі пажарнікі з Кляшчэль, Дубіч-Царкоўных і іншых вёсак, у калодзежах не было вады, і яны не маглі запусціць матапомпы. Урэшце прыехалі бачкавозы з Орлі, Бельска і Гайнаўкі, якія мелі сваю ваду. Выліўшы ваду на агонь, ехалі за кіламетр да ракі. Памагала ім таксама ручная помпа з Грабаўца. Такім чынам уратавалі рэшткі зрубаў абодвух хат. Прычынай пажару былі дзеці, якія забаўляліся запалкамі ў хляве Міколы Беразняка.

Прашу цябе, «Ніва», напомні жыхарам, каб не пакідалі запалак дзецям, таму што вынікам гэтага бывае пажар. Г. М.

Ці Ты ўжо падпісаўся на „Ніву" на III квартал?

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok, ul. Warszawska 11. telefon 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1 tel. centr. 37-41 red. naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe „RSW „Prasa"

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2 40 zł kwartalnie — 7 20 zł półrocznie — 14 40 zł rocznie — 28 80 zł

Wpłaty kierować na PKC Nr 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10 15 zł półrocznie — 20 30 zł i rocznie — 40 60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto PKC Nr 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich tak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem: CHZ „ARS POLONIA" Warszawa Krakowskie Przedmieście nr 7. Obowiązuje przedpłata na konto N B P Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16

Nkł. 5.000 Bitk N-2

МОЛАДЗЬ З ПЛЮЦІЧ ДБАЕ АБ СВАІМ КЛУБЕ

Вясною б. г. моладзь з Плюціч, праўда пазнавата, атрымала 120 сажанцаў дрэвак і ўсе пасадзіла вакол клуба. Апрача таго, моладзь купіла насенне травы і засеяла панадворак. Зараз аж міла паглядзець. Клуб патанае ў зелені. У працы выключыліся: Мікола Паскробка, Мікола Сцяпанюк, Васіль і Віктар Астроўскія, Міхась Кузьміцкі, Мікола Корпач і Васіль Паплаўскі — старшыня гуртка ЗМВ у Плюцічах. Цяпер моладзь узялася за ўпарадкаванне самога клуба. Клуб у Плюцічах прыгожы, прасторны. Ды што ж, калі няма ў ім ніякіх мэблі. Няма нават стала для ўстаноўкі апаратуры падчас дэманстрацыі фільмаў. А шкада. Моладзь магла б тут добра адпачываць і арганізоўваць культурнае жыццё

Пасадка дрэвак ля клуба. Злева направа: М. Кузьміцкі, М. Корпач, В. Паплаўскі і М. Паскробка

ВІКТАР АСТРОЎСКІ
Плюцічы

Зап'сы да прафес'янальнай эстрады

Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку паведамляе, што пры ГП БГКТ арганізуецца эстрадная прафесіянальная група, да працы ў якой патрэбны салісты (кі), танцоры (кі), музыканты.

Заяўкі прымаюцца да 1. VIII. 60 г. на адрас: Беласток, вул. Варшаўская 11.

Умовы працы абгаворацца на месцы.

Дарагая рэдакцыя

29 мая самадзейны мастацкі калектыў з Семяноўкі, у Гайнаўскім павеце, з вялікім поспехам выступіў перад мясцовым насельніцтвам. Выступленне было сапраўды ўданым і ўсім вельмі спадабалася. Святліца да апошняга месца была запоўнена гледачамі. У праграме, між іншым, былі вершы і гумарэскі на беларускай мове. Кіраўніком мастацкага калектыву з'яўляецца Ніна Бура. Неабходна адзначыць, што валодае яна вялікімі арганізацыйнымі здольнасцямі, пры тым паклáдае вялікія намаганні ў працы дзеля дабра нашай моладзі. Яе актыўнай памочніцай з'яўляецца настаўніца мясцовай сельскагаспадарчай школы, Марыся Іванюк. Варта ўспомніць і тых самадзейнікаў, якія праявілі самы актыўны ўдзел у падрыхтоўцы праграмы. Гэта Юлія Засім, Марыся Засім, Васіль Бірыцкі, Мікола Кананчук, Янка Кавалеўскі і іншыя.

Хачу выразіць вялікую падзяку маладым самадзейнікам за іх працу, якой упрыгожылі жыццё насельніцтва нашай вёскі. Адначасова прашу, каб выступленне было не апошнім. Моладзь наша павінна часцей арганізаваць такія пастаноўкі.

ЯНКА МАРОЗ
Семяноўка

Радыёакенца

Як сабе хочаце, дарагія чытачы, але радыё — рэч не цікавая. Інакш кажучы, радыёапарат — гэта пусцяцкая вынаходка.

Напрыклад: вечарам слухаеце радыёперадачу — гавораць аб Францыі, Індыі і далёкіх гарадах, дзе што адбывалася, а пра нашу вёску ані слова. А мяне больш цікавіць жаніцьба Максіма мельніка, чым шлюб пярсідскага шаха. Таму што жаніцьба Максіма адбываецца ў нашай вёсцы, а шах сядзіць за сямю гарамі. З жонкай Максіма будзем спатыкацца штодзень і можа прыдзецца на хрэсбінах чарку кульнуць, а з шахавай бабай нават на кірмашы не сустрэнешся.

Дзеля таго я свой радыёапарат у хлеў вынес, няхай яго каровы слухаюць, а сам адчыніў акно і любуюся.

За акном птушкі на ўсялякія галасы заводзяць, петухі тэнарамі пяюць, адным словам, гукавых эфектаў больш, чым у радыё.

У суседзяў таксама акно адчыняецца і адразу гукаў дабаўляецца. Голас у суседкі высокі, грудны — пры ёй і Слава Пшыбыльская вераб'ём здавалася б — і гэты густы голас пакарае мужа.

— Замест работы ў полі рыбку вудзіш з Міхаськам. Цэлымі днямі сядзіш над вудачкай, з сябра прыклад бярэш. А Міхаська жыве падурному: ажаніўся па-п'янаму з Маланкай - нядбайніцай. У хаце ў Маланкі даўно ўжо чарвячкі завяліся.

— Вось, менавіта! — гудзе бас, — рыбаку чарвякі — перш за ўсё.

І скажыце, людзі ветлівыя, якое радыё паведаміла б, што ў Маланкі чярвякі ў хаце?

— Карова прыхварэла, працягвае суседка, схадзіў бы ты за доктарам, а то, чаго добрага, да бяды не далёка.

— Карова хворая, няхай карова і да доктара ідзе, а не я хадзіць буду, — ізноў агрызнуўся бас.

— Ціпун табе на язык. Бегаю штодзень з языком на барадзе малако здаваць, дык можа на гэты раз ты, князь рыбаковы, занясеш налог у грамадскую раду?

— Яшчэ чаго! Грошы аддаць заўсёды паспееш, сёння ідзем самоў на перамёт лавіць.

— Антыхрыст няхрышчаны! А я ізноў сама застаюся на гаспадарцы! Цьфу, на тваю галаву.

— Чаго плюешся, бацылы распускаеш. Сом — усім рыбам рыба. Табе лаўлю, дурная.

— А на рыбалцы гарэлкай заліваешся таксама для мяне? Думаеш, не ведаю, што Мітрысе за пяць літраў самагонкі не заплаціў? Ідал ракавы, ты... Жыццё мае згубіў, а цяпер гаспадарку на вецер пускаеш...

Людзі мае, ды якое ж радыё падало б, што Мітрыха самагонку ў крэдыт прадае. У ніякіх апошніх паведамленнях не пачуеце, што Міхась з сябрам па-п'янаму пустымі бутэлькамі рыбу глушаць.

Цяпер бас падняў свой голас:

— Хто тут у хаце гаспадарыць!

Тут сусед ударыў кулаком у стол, што аж пасуд задзільгаў.

У след за тым чуваць глухія ўдары мятлы, а грудны голас прыгаварвае:

— На табе, на табе, на табе...

А бас жаласліва разводзіць:

— Ашалела, Машанька, я ж толькі спытаў, хто тут гаспадарыць. Выходзіць, што і пацікавіцца нельга.

Тут акно зачынілася, і ранішняя перадача закончылася.

Эх, людзі! Часта забываем пра нашы адчыненыя вокны, а пасля здзіўляемся, адкуль нашы справы ўсёй вёсцы вядомы.

Дзядзька Лявон

У нас у грамадзе Гарасім
Не пахож на ўсіх зусім.
У Гарасіма быстры вочы,
Ён да працы не ахвочы.
Лёганька хацеў бы жыць,
Да таго ж гарэлку піць.

Гэтак, там то сям ўкрунецца
Ну і як бомак той нап'ецца.
І без памяці зусім
Дамоў едзе Гарасім.
Гэтак у год дзяньков са сто
Прападае за нішто.

ГАРАСІМ

Мо таму Гараська наш
Любіць ездзіць на кірмаш.
Можа, калі хворы быў,
То кірмаш ён прапусціў.
Бо як чуецца здаровы
У сераду прэ ў Міхалова,
А ў чацвер у Беласток.
А ў аўторак ў Гарадок.
На надвор'е не зважае,
К каню літасці не мае.
На кірмашы Гарасім
Горкай рэдзькай уесца ўсім.
Цэлы дзень снуе па рынку,
Усё таргуе: цяля, свінку
І авечку, й парсюка
І кароўку і быка.
Таргашоў да згоды зводзіць,
У тым галоўну ролю водзіць.
Жарыць ў руку ой як шпарка
(Мо за гэта будзе чарка).

Каб не праца жонкі Варкі
Гузік быў бы з гаспадаркі
(Хоць і так у ёй нястача),
Бедна жонка плача — плача.
Недахоп ў двары і ў хаці,
Трэба йсці ўсё пазычаці.
Пазычаннем Гарасім
Надта жа збрыдае ўсім.
Ой, Гараська, Гарасім
З глузду з'ехаў ты зусім.
Пусткай звеціцца твой двор,
А ў будынках сто падпор,
У хаце няма мэблі, ложак,
Стол крывы, сталок без ножак.
Ці ты плот загарадзіў,
Ці ты дрэўцы пасадзіў?
Ой, Гараська, Гарасім,
Не радзіўся б ты зусім.

МІХАСЬ КРАСОЎСКІ
Малынка.

МУЖЫК і ПАН

Ішоў па рынку пан. Праходзячы каля вазоў, дзе людзі таргавалі, убачыў, што ў кожнага мужыка ляжыць на возе свіння, і гаворыць:

— Што ні мужык, то свіння!

А мужык бачыць: як ідуць паны, дык за кожным бяжыць сабака. Ён і кажа:

— Што ні пан, то сабака!

ХВЕДАР МІХАЛЮК
Койлы

Не распусціцца

На ўроку хіміі настаўнік пытае вучняў:

— Ну, як вы думаеце, калі я ўкіну манету ў кіслату, распусціцца яна?

Адзін вучань устаў і ўпэўнена кажа:

— Не распусціцца.

— А чаму? — пытае настаўнік.

— Таму што, каб манета распусцілася, то вы не кідалі б яе ў кіслату, — адказаў вучань.

МІКОЛА МІКАЛАЮК
Войшкі

ПЕРАХІТРЫЎ

Абедалі гаспадар і парабак. Гаспадыня паставіла ім міску яешні. У місцы каля гаспадаравага боку ляжала скварка. Хоча парабак з'есці гэтую скварку, але лезці пад чужы бок не выпадае.

— Колькі каштуе, ягамосць, гэтая міска? — пытае парабак у гаспадара і круціць міску так, каб скварка апынулася каля яго боку.

— Дзесятку, — кажа гаспадар, паварочваючы міску скваркай да сябе.

— То не дорага, — кажа парабак, і зноў круціць міску.

Гаспадар не знайшоў больш чаго сказаць, і скварка засталася парабку.

ЮРКА СКЕПКА
Альхоўка

НА БАЛЮ

Міцька стаяў ля дзвярэй і сачыў вачыма за прыгожай бландзінкай, якая лёгка выкручвала вальс.

Калі танец закончыўся, ён адазваўся да свайго суседа:

— Ведаеце, мне надта падабаецца гэта бляндзінка і хачу з ёй пагуляць.

— А чаму ж не, гуляйце, — адказаў сусед, — толькі потым скажыце мне, як пайшлі справы.

— А што, вас гэта цікавіць? — буркнуў Міцька.

— Не спецыяльна, — адказаў сусед, — аднак хацеў бы ведаць, бо гэта мая жонка.

МІКОЛА БЕРАЗАВЕЦ
Бельск

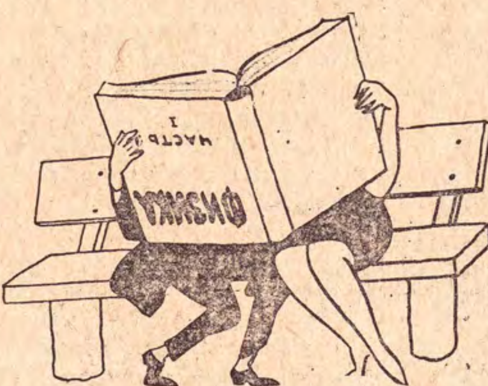
МАМІН СЫНОК

— Мама, чаго маўчыш?!

— А што маю гаварыць?

— Скажы: сынок, вазьмі сабе з шафкі гэтага вялікага перніка.

ЯНКА ДУДЗІЧ
Пасынкі

ПАДРЫХТОЎКА ДА ЭКЗАМЕНАЎ
«Крокодил»

— Сябры, і ў нас трэба нешта пасадзіць.
— Дык толькі што пасадзілі нашага загадчыка.

„Szpilki"